

Linguistic Atlas of Bushehr Province and Determining the Border of Lexical Isoglosses

AllahKaram Ameli¹
Ali Rabi²
Zahra Babasalari^{3*}

Abstract

In the present study, the linguistic atlas of Bushehr province is discussed, as the first linguistic atlas of the provinces in Iran. It is a collection of maps compiled to show the linguistic restrictions on a geographic area. The data collected for this study is based on the questionnaire of national linguistic atlas of Iran (105 words and 36 sentences) by Parmoon (1385); and interviews with speakers from 500 villages in the province. Then the interviews are transcribed into international phonetic alphabetic form (I.P.A). It is tried to show the aords with the least and the most dialectal diversities in the dialects of this province. It is also possible to see dialectal diversities of each word and sentence, in question, on the maps of this province in graphical forms and in different colors. Finally, the dialectal diversities of this province are analyzed and then explained linguistically.

Key words: linguistic atlas, Bushehr province, dialectology, lexical isoglosses.

Extended abstract

1. Introduction

Bushehr Province is located in south west of Iran. This province has 10 cities and has the highest water border with the Persian Gulf. One of the most notable points of the Province is its linguistic topics. According to researchers such as Rezaee Baghbidi (2011), some linguistic studies in this Province have been underregistered or not registered at all: like the common dialects in the Alborz mountain range from Azerbaijan to Khorasan, dialects of north of Bashagard and dialects of Dashtestan and southern Fars Province along the coast.

1. Phd. Student, Department of Linguistics & Foreign Languages, Azad University, Bushehr, Iran. (karam.ameli53@gmail.com)

2. Associate professor, Translation Department, Azad University, Tehran, Iran. (ali.rabi@gmail.com)

*3. Assistant professor, Department of Linguistics & Foreign Languages, Payam Noor University, Tehran, Iran. (Corresponding Author: z.babasalari@pnu.ac.ir)

It is worth noting that the dialects of Bushehr Province are divided into northern and southern groups. The phonetic characteristics of these dialects show that they are among the new Iranian dialects and belong to the southwest branch of Iranian languages. In this paper, we focus on the dialects of Bushehr Province, to achieve a new horizon in linguistic studies of these dialects. In order to achieve the research objectives, we try to answer these questions:

- A. What influences have the dialects of Bushehr Province accepted?
- B. How many linguistic varieties are there in Bushehr Province?
- C. What is the difference between geographical and dialectical boundaries?

2. Methodology

In this research, two methods of field and library studies have been used. In the field method, 500 villages were selected in Bushehr Province. The linguistic material was recorded and then transcribed, using IPA. Finally, lexical variations and sentences were extracted and depicted on maps of Bushehr Province. It should be noted that the preparation and depicting of the linguistic atlas of Bushehr Province is done for the first time. In this method, the process of interviewing and extracting native speakers is an audio-visual one. The linguistic material compiled in this section is the main focus of documentation. In order to have the desired linguistic material, it is necessary for the interviewer to take the following points into account: it is necessary to attend the village for collecting the data; select a single speaker from each village; assign a separate raw questionnaire for each dialect; before the interview, the narrator should be informed of the necessity of conducting the interview and its values; start the interview and record the voice of the speaker digitally and with desired quality, when provides the equivalents of the items in the questionnaire.

3. Results & Conclusion

In this study, the linguistic atlas of about 500 villages of Bushehr Province was drawn and the lexical isoglosses of those regions identified. The words with the same variations were identified in the dialects of Bushehr Province. This research makes it possible to see the dialect variations of each word and sentence on the maps of Bushehr Province graphically and in different colors. Based on the efforts made, the following questions were answered:

- a. What influences have the dialects of Bushehr Province accepted?

Bushehr Province is located in southwestern Iran. Due to the low relationship of many villages of this province with industrial areas and other ethnicities, the dialects of these villages have changed less than other villages. In the central

cities of Bushehr Province (Dashti and Tangestan) a variety of dialects are common, often influenced by each other.

the difference between linguistic varieties and relatively prominent variations can be seen. It is noteworthy that the existence of gas and petrochemical industries in the south of Bushehr Province has increased the relations between the people of Assaluyeh and Kangan regions with immigrants from different parts of the country. This relationship has, in part, influenced the dialects of the peoples in these regions. Another point is that the Arabic dialect of these regions has been influenced by the dialects and languages of migrant workers to these regions.

Only in the east of Bushehr Province, i.e. east of Dashtestan and Dashti cities, Turkish is used. The results of the research indicate that in comparison to other language varieties, Turkish has undergone less changes.

b. How many linguistic varieties are there in Bushehr Province?

Despite its small size, Bushehr Province has different language varieties such as Persian, Turkish, and Arabic. Persian language has more dialect variations. In the northern villages of Bushehr Province, due to the contacts with Lordin dwelling areas of Khuzestan, Kohgiluyeh and Boyer-Ahmad Provinces, Lori dialect is common; and their dialect is less influenced by other dialects. Ganaveh, Deylam and north of Dashtestan city and even the northern villages of Bushehr city are among these regions. In the south of Bushehr Province, in most of the villages of Kangan and Asaluyeh counties, the Arabic is spoken and used. In the east of Bushehr Province (east of Dashti and Dashtestan counties), due to the settlement of nomads, the qashgai Turkish is common.

c. What is the difference between geographical and linguistic boundaries?

Geographical boundaries are actually political boundaries drawn by political centers. Linguistic boundaries cross political boundaries, in such a way that two or more neighboring counties may speak the same dialect, but in their political divisions they are separate cities; for example, the dialect of the northern cities of Bushehr Province (Ganaveh and Daylam and the north of Dashtestan) is the same. While in political divisions, each of the villages of these part of the Province, and in the divergence maps, more borders are observed.

Select Bibliography

Blench R. The linguistic geography of Nigeria and its implications for prehistory. Sheffield University on Nigerian Prehistory; 2009.

- Chambers J. K., P. Trudgil. Dialectology. Cambridge: Cambridge University Press; 2004.
- Comrie B. The Atlas of Languages. Translated by Arsalan Golfam. Tehran: Tehran University Publications; 2008. [in Persian]
- Jahangiri N. Accentology and Geography, Proceedings of Geography Seminar (1), Mashhad: Foundation of Islamic Researches of Astan Quds Razavi; 1986. [in Persian]
- Johanson L. Discoveries on the Turkic Linguistic Map. Swedish Research institute in Istanbul, Turkey; 2001.
- Kurath H. A Word Geography of the Eastern United States. Ann Arbor: University of Michigan Press; 1949.
- Oranski I. M. Iranian Languages. Translated by Ali Ashrafsadeghi, Tehran: Sokhan Publications; 2009. [in Persian]
- Orton H., S. Sanderson, J. Widdowson. The Linguistic Atlas of England. 2nd edition. London: Routledge; 1978.
- Rostambeyke Tafreshi A. Language Atlas and Measuring Dialect Distances in Hamedan, Language Related Research. 7(10): 39-58.

How to cite:

Ameli, AllahKaram., Rabi, Ali. Babasalari, Zahra. Linguistic Atlas of Bushehr Province and Determining the Border of Lexical Isoglosses. *Zaban Farsi va Guyeshhay Irani*, 2023; 2(14): 137-155. DOI:10.22124/plid.2023.22717.1612

Copyright:

Copyright for this article is retained by the author(s), with first publication rights granted to *Zaban Farsi va Guyeshhay Irani (Persian Language and Iranian Dialects)*. This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided that the original work is properly cited.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

اطلس زبانی استان بوشهر و تعیین مرز همگویی واژگانی

زهرا باباسالاری^۳علی ربیع^۲اله کرم عاملی^۱

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، ترسیم اولین اطلس زبانی استان بوشهر است. اطلس زبانی مجموعه‌ای از نقشه‌هاست که برای تعیین محدودیت‌های زبانی روی پهنه جغرافیا تدوین می‌شود. داده‌های این پژوهش، براساس پرسشنامه اطلس ملی زبانی ایران (پرمون، ۱۳۸۵) که حاوی ۱۰۵ واژه و ۳۶ جمله‌است و نیز، مصاحبه با گویشوران حدود ۵۰۰ روستای استان بوشهر جمع‌آوری شده‌است. در ابتدا، مصاحبه‌ها براساس حروف آوانگاری بین‌المللی (I.P.A.) آوانویسی و تجزیه و تحلیل شد. همچنین سعی گردید واژگانی که بیشترین کمترین تنوع گویشی را در میان گویش‌های استان بوشهر دارند، ترسیم شود. در این پژوهش تنوعات گویشی هر واژه و جمله بر روی نقشه‌های استان بوشهر به صورت گرافیکی و با رنگ‌های مختلف قابل مشاهده است. در پایان به بررسی و تحلیل تنوعات گویشی استان بوشهر پرداخته شده و سپس به تبیین و توجیه علمی این اتفاقات زبانی پرداخته شده‌است.

واژگان کلیدی: اطلس زبانی، استان بوشهر، گویش‌شناسی، مرز همگویی واژگانی

karam.ameli53@gmail.com	۱. دانشجوی دکتری، گروه زبان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوشهر، بوشهر، ایران
ali.rabi@gmail.com	۲. دانشیار گروه مترجمی زبان انگلیسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران.
✉ z.babasalari@pnu.ac.ir	۳. استادیار گروه زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. (نویسنده مسؤل)

۱- مقدمه

استان بوشهر در جنوب غربی ایران واقع شده است. استان بوشهر دارای ۱۰ شهرستان است و بیشترین مرز آبی را با خلیج فارس دارد. به باور پژوهشگرانی چون رضایی‌باغبیدی (۱۳۹۲: ۴۸۷) بعضی از مطالعات زبانی در این استان مغفول مانده است: «همین بس که گویش‌های بسیاری از مناطق کمتر ثبت شده یا اصلاً ثبت نشده است؛ مانند: گویش‌های رایج در سلسله جبال البرز از آذربایجان تا خراسان، گویش‌های منطقه خور، گویش‌های شمال بشاگرد و گویش‌های دشتستان و جنوب استان فارس در امتداد ساحل.

گویش‌های استان بوشهر به دو گروه شمالی و جنوبی تقسیم می‌شوند. ویژگی آوایی این گویش‌ها نشان می‌دهد که از گویش‌های ایرانی نو و از شاخه جنوب غربی است (حاجیانی، ۱۳۸۱). در این مقاله سعی بر آن است تا با تمرکز بر گویش‌های استان بوشهر افقی نو در بررسی‌های زبان‌شناختی این گویش‌ها به دست داده شود. جهت نیل به اهداف پژوهش، تلاش می‌شود به این پرسش‌ها پاسخ داده شود:

الف) گویش‌های استان بوشهر چه تأثیری از هم پذیرفته‌اند؟

ب) چند گونه زبانی در استان بوشهر وجود دارد؟

ج) تفاوت مرزهای جغرافیایی و گویشی چیست؟

در این پژوهش از دو روش میدانی و کتابخانه‌ای استفاده شده است. در روش میدانی، با استفاده از پرسشنامه اطلس زبانی ایران (پرمون، ۱۳۸۵)، با گویشوران، گفت‌وگو و مصاحبه حضوری شد. حدود ۵۰۰ نفر از اهالی روستاهای استان در این پژوهش مشارکت داشتند. صدای گویشوران ضبط و سپس مطابق با حروف آوانویسی بین‌المللی (I.P.A) آوانویسی شدند. در نهایت تنوعات واژگانی و جمله‌ها استخراج و بر نقشه استان به تصویر کشیده شد. تهیه و تدوین اطلس زبانی بوشهر، برای اولین بار، صورت می‌گیرد.

۲- پیشینه پژوهش

در اکثر تحقیقات حوزه گویش‌های ایرانی، مبنای کار اطلس زبانی «انگلستان» (۱۹۷۸) از اورتن و رایت ساندرسون^۱ و ویدوسون^۲ بوده است. در اطلس زبانی انگلستان، پس از معرفی اجمالی گویش‌های انگلیسی، چهار نقشه آوایی، واژگانی، صرفی و نحوی ارائه شده است. در

1. S. Sanderson

2. J. Widdowson

بیشتر کشورهای دنیا اطلس زبانی گویش‌ها، تدوین شده و یا در حال تدوین است که در ادامه به برخی از آنها اشاره خواهد شد. کوراث^۱ (۱۹۴۹)، نخستین بار با شیوه‌ای علمی به گردآوری گویش‌ها و تنوعات انگلیسی آمریکایی اقدام کرد. وی با انگیزه شناسایی تفاوت‌ها و تنوعات تلفظی ساکنان شهرهای شمالی کشور آمریکا به گردآوری و ثبت این تنوعات پرداخت و سپس یافته‌های این تحقیق میدانی را در نقشه‌های جغرافیایی ثبت کرد. نتایج پژوهش وی نشان‌دهنده گستردگی گویش‌ها در این منطقه است. یوهانسون^۲ (۲۰۰۱) در پژوهش خود که به نوعی متفاوت با سایر پژوهش‌های متداول در این زمینه محسوب می‌شود، به مرور پراکندگی جغرافیایی گونه‌های مختلف ترکی می‌پردازد. این پژوهش فاقد نقشه است؛ بنابراین، نمی‌توان به کمک آن مرزهای دقیق یا نسبی، جدایی گونه‌های مختلف ترکی را از هم تشخیص داد. یوهانسون تنها به توصیف پراکندگی گونه‌های مختلف زبان ترکی در کشور ترکیه و همسایگان آن تا کشور چین و سیبری می‌پردازد. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که در حال حاضر بیست زبان ترکی معیار را ۱۲۰ میلیون نفر تکلم می‌کنند که مهم‌ترین آنها عبارت‌اند از: ترکی، آذربایجانی، ترکمن، قزاقی، ازبکی، تاتار و یاکوت. برور (۲۰۰۸) نیز در گزارشی از اطلس زبانی کشور تایوان، تنوعات زبانی آن را تحت تأثیر عواملی چون سن، جنسیت، قومیت، تحصیلات، شغل و سابقه اقامت در قالب نقشه‌های زبانی، ارائه می‌دهد. در این طرح، وی بیش از هزار و چهار صد مورد از گفتار روزمره مردم را روی نوار ضبط صوت یا لوح فشرده پیاده کرده و نتایج آن را روی اطلس‌های زبانی نشان داده‌است. بلنج (۲۰۰۹) نیز به بررسی چگونگی توزیع تنوع ۵۰۰ زبان، در کشور آفریقایی نیجریه پرداخته‌است. وی تنوعات زبانی این کشور را بسیار گسترده دیده‌است.

نخستین کار در مطالعات اطلس زبانی ایران کار مشترک فرهنگستان زبان ایران و سازمان جغرافیایی کشور در سال ۱۳۵۳ با عنوان «طرح فرهنگ ساز» بود که پس از چهار سال متوقف شد. در سال‌های ۱۳۶۷ و ۱۳۶۸ کار بررسی گویش‌ها برای تهیه اطلس زبانی از سر گرفته شد. برنامه‌ریزی‌های اولیه برای تهیه اطلس پس از وقفه‌ای چندساله، از سال ۸۰ تا ۸۵ انجام شد و از سال ۸۵ به صورت عملی کلید خورد که در مرحله ورود اطلاعات زبانی، طی سال‌های ۸۵ تا ۸۶ آوانویسی بخش بسیار ارزشمندی از ۱۰ هزار داده زبانی انجام شد. این طرح در سال ۱۳۸۵ به کوشش پرمون تدوین شده‌است. علاوه‌براین، در سال‌های اخیر مقالاتی

1. H. Kurath

2. L. Johanson

در این زمینه به چاپ رسیده است. اسماعیلی و کنعانی (۱۳۸۹) در مقاله‌ای به ارائه الگویی برای تهیه اطلس زبانی گویش‌های مناطق کویری می‌پردازند. به اعتقاد آنها با توجه به تنوعات گسترده گویشی در مناطق کویری یکی از بهترین راهکارها برای بررسی دقیق‌تر این گویش‌ها ترسیم مرزهای زبانی بین گویش‌ها و تهیه اطلس زبانی این مناطق است. بصیرت و رضاقلی فامیان (۱۳۹۰) در مقاله «به سوی طراحی اطلس زبانی گویش گیلکی» به معرفی اطلسی برمبنای صد واژه پرداخته‌اند. به اعتقاد نگارندگان به کمک چنین اطلسی می‌توان مرز گویش‌های گیلکی، تالشی و ترکی را نیز در استان گیلان نمایش داد. الیاسی (۱۳۹۱) نیز در پژوهشی اقدام به معرفی اطلس زبانی منطقه حدفاصل تربت جام تا شهر مشهد کرده است. این اطلس برپایه اطلس زبانی انگلستان رسم شده است. پژوهش الیاسی از دو جهت نسبت به سایر پژوهش‌های ایرانی متمایز است: نخست، وی در بررسی ۱۰۰ صورت زبانی، از هر سه متغیر واجی، واژگانی و نحوی استفاده کرده است. ویژگی متمایز دیگر این اطلس نیز این است که برخلاف باور عمومی، در حوزه گویش‌شناسی جغرافیایی، جامعه زبانی این پژوهش جوانان - بین ۱۰ تا ۲۰ سال - هستند. پژوهش وی در ۲۵ نقطه - ۱۰ نقطه از تربت جام و ۱۵ نقطه از مشهد - انجام گرفته است. وی معتقد است این اطلس می‌تواند اطلاعات بسیاری از گفتار سخن‌گویان این منطقه در این مرحله از تاریخ زبان فارسی به دست دهد. در «اطلس گویشی و گویش‌سنجی کرانه جنوب شرقی دریای مازندران به روش بسامد واکه»، عنوان شده است که گویش‌سنجی روش کمی برای اندازه‌گیری تفاوت‌های میان گویش‌های مختلف است که با استفاده از محاسبات آماری، مقدار این تمایزات را در نمونه‌های گسترده‌ای از ویژگی‌های زبانی در یک منطقه گویشی به دست می‌دهد. در پژوهش حاضر که مبتنی بر روش توصیفی هم‌زمانی و دادگان میدانی است، آوانگاشت معادل محلی ۶۲ واژه، تحلیل انبوهه شده و منطقه‌های گویشی کرانه‌های جنوبی دریای مازندران براساس بسامد واکه‌ها مکان‌یابی گردید (نجفیان و همکاران، ۱۳۹۴). در «اطلس گویشی و اندازه‌گیری فاصله‌های گویشی در استان همدان»، هدف پژوهش ارائه نمونه‌ای از اطلس گویشی بر مبنای اصول جغرافیای گویشی و اندازه‌گیری فاصله‌های گویشی برمبنای اصول گویش‌سنجی در نیمه جنوبی استان همدان است. روش انجام این پژوهش توصیفی-تحلیلی است و از پرسشنامه‌ای متشکل از ۱۴۹ واژه و عبارت و ۴۴ جمله پایه مبتنی بر فهرست واژه‌های سوادش^۱ (۱۹۵۰) استفاده شده است. داده‌ها

1. Swadesh, M.

به روش میدانی از ۱۵ جایگاه در شهرستان‌های اسدآباد، تویسرکان، ملایر، نهاوند و همدان، به روش تصادفی نظام‌مند گردآوری شده‌است (رستم بیک تفرشی، ۱۳۹۵). رستم بیک تفرشی و رضانی (۱۳۹۶) در مقاله «تعیین مرزهای زبانی: از اطلس گویشی تا گویش سنجی» به مقایسه شیوه‌های تعیین مرزهای زبانی در مطالعات سنتی اطلس محور و گویش‌سنجی پرداخته‌اند. نتایج پژوهش آنها نشان می‌دهد که در روش سنتی، مرزهای همگویی با یکدیگر منطبق نیستند و مرزبندی دقیق نیست. کاربرد نرم‌افزارها و روش‌های تحلیل کمی و آماری فصل افتراق گویش‌شناسی سنتی و جدید به‌شمار می‌آید. در «گویش‌سنجی رایانشی تنوعات زبان گونه‌های تالشی در کرانه جنوب باختری دریای خزر»، عنوان شده که گویش‌سنجی گرایشی نوین و برآمده از گویش‌شناسی کلاسیک است که در آن تفاوت و تمایزات میان گویش‌های مختلف در ناحیه‌ای، به‌صورت آماری محاسبه شده و با استفاده از نقشه‌ها و اطلس‌های گویشی بازنمایی می‌شود. در پژوهش حاضر محققان کوشیده‌اند براساس روش تحلیل انبوه داده‌های گویشی و با بهره‌گیری از بسته نرم‌افزاری گویش‌سنجی و نقشه‌نگاری RUG/LO4 چشم‌اندازی از تنوعات آوایی و واژگانی مناطق تالش‌زبان استان گیلان، به همراه دستگاه آوایی گونه‌های زبانی رایج، ارائه دهند. جامعه آماری این پژوهش، ساکنین آبادی‌های پنج شهرستان تالش‌زبان استان گیلان، یعنی تالش، رضوانشهر، ماسال، فومن و شفت بوده‌است (قسمت‌پور و همکاران، ۱۳۹۹). در «تحلیل گویش‌سنجی اصطلاحات خویشاوندی در برخی استان‌های فارسی زبان ایران» آمده‌است که اصطلاح خویشاوندی، برای زبان‌شناسان از بعد ساختاری، رده‌شناختی و تاریخی اهمیت دارد. در این پژوهش، با به‌کارگیری روش‌های گویش‌سنجی (Seguy, 1973) شامل ماتریس فاصله‌ها، نقشه‌های مقیاس چندوجهی، خوشه‌ای و دندروگرام، شباهت‌ها و تفاوت‌های ۷۰۴ نمونه اصطلاح خویشاوندی مربوط به ۳۲ روستای استان‌های یزد، همدان، شیراز، کرمان و اصفهان تحلیل و گونه‌های زبانی خوشه‌بندی شدند و فاصله‌شان با یکدیگر و با فارسی معیار اندازه‌گیری و ناحیه‌های زبانی شناسایی می‌گردند (رستم بیک تفرشی، ۱۴۰۱).

۲-۱- پیشینه تحقیق در استان بوشهر

زارعی (۱۳۸۸)، در پایان‌نامه بررسی آواشناختی اطلس گویش‌های شهرستان دیر، به بررسی آواشناختی اطلس گویش‌های آبدانی، بردخونی، بردستانی و دیری پرداخته‌است و تنوعات

واژگانی این گویش‌ها از منظر آواشناسی مقایسه و تاحد امکان واژگان را به صورت تفسیری توضیح داده است، اما تنوع واژگانی آن گویش‌ها بر نقشه زبانی رسم نشده است. عاملی (۱۳۹۰)، در پایان‌نامه *تهیه اطلس زبانی گویش‌های منطقه سعدآباد* نقشه‌های بازنمودی و تفسیری این گویش را ترسیم نموده است.

عاملی و همکاران (۱۴۰۱)، در مقاله «مطابقه در گویش بردخونی»، به بررسی یکی از گونه‌های زبانی مهجور پرداخته است. برقراری الگوی کنایی در این گونه زبانی از جنبه‌های مهم این گویش است. نظام مطابقه در این گویش «دوگانه» است. در فعل‌های لازم و فعل‌های «م + حال»، پسوندهای فعلی مطابقه وظیفه مطابقت میان فعل و فاعل را بر عهده دارند؛ اما در فعل‌های «م + گذشته»، پی‌بست‌های غیرفعلی صورت‌بندی مطابقت با فاعل جمله را انجام می‌دهند. این پی‌بست‌ها به سازه‌های مختلفی در جمله می‌پیوندند. گویش بردخونی دارای دو نوع علامت مطابقه فعلی است و در تمام موارد، فعل از نظر شخص و شمار با فاعل منطقی جمله مطابقت می‌کند. این پژوهش براساس نظریه رده شناسی به تحلیل پرداخته است. در گویش بردخونی تمایز فاعلی بند لازم و بند متعدی به لحاظ ساخت‌واژی وجود ندارد و برای جبران این نقیصه و حفظ حالت ارگتیو، مظاعف‌سازی واژه‌بستی صورت می‌گیرد.

۳- چارچوب نظری تحقیق

مطالعات گویش‌شناسی در ایران سابقه چندانی ندارد و نخستین کارها را غیرایرانی‌ها انجام داده‌اند. براساس نظر ارانسکی (۱۳۸۶: ۱۹) اهمیت مواد زبان‌های ایرانی در زبان‌شناسی اروپا از آغاز قرن نوزدهم آشکار شد و آثار متعددی درباره آواشناسی و نظام دستوری زبان‌های ایرانی انجام گرفت. به اعتقاد جهانگیری (۱۳۶۵: ۳۵۶) از آنجاکه عوامل جغرافیایی در تغییرات زبانی دارای نقش هستند، وجه مشترکی بین زبان‌شناسی و جغرافیا به وجود می‌آید که به آن گویش‌شناسی جغرافیایی می‌گویند. بر طبق تراسک (۲۰۰۷: ۱۸۴) پژوهش در گویش‌شناسی جغرافیایی به دو شیوه «توصیفی» و «مقایسه‌ای» انجام می‌پذیرد. شیوه توصیفی رایج‌ترین شیوه است که برای معرفی گویش‌های یک کشور یا یک منطقه به کار می‌رود. در شیوه مقایسه‌ای، اغلب گویش یک منطقه خاص با گویش معیار سنجیده می‌شود و تفاوت‌ها و شباهت‌های آن بیان می‌شود. از جمله کارهای مهم گویش‌شناسی جغرافیایی کشف خط

مرزهای همگویی، ترسیم نقشه‌های گویشی^۱ و تهیه اطلس‌های گویشی^۲ به‌عنوان مجموعه‌ای از نقشه‌های زبانی بوده‌است. نقشه‌های زبانی، نواحی جغرافیایی که تنوعات و ویژگی‌های گویشی خاصی در گفتار گویشوران هست را نمایش می‌دهد. براساس چمبرز و ترادگیل (2004) نقشه‌های گویشی به دو صورت «نمایشی^۳» و «تفسیری^۴» هستند: نقشه‌های نمایشی صرفاً پاسخ‌های فهرست‌شده برای یک عنصر خاص را روی نقشه نشان می‌دهند و موقعیت آن را بر نقشه جغرافیایی مشخص می‌کنند؛ درحالی‌که در نقشه‌های تفسیری سعی می‌شود توضیحات بیشتری در مورد چگونگی توزیع گونه‌های غالب در مناطق مختلف داده شود. چمبرز و ترادگیل عقیده دارند تاکنون اکثر اطلس‌های زبانی مشهور همچون اطلس زبانی فرانسه از گیلیرون، اطلس زبانی انگلستان جدید از کوراث و اطلس واجی منطقه شمالی از کلپ^۵ به صورت نقشه‌های نمایشی انتشار یافته‌اند و تنها در اطلس زبانی انگلستان از ارتون و رایت^۶ از نقشه‌های تفسیری استفاده شده‌است. تقسیمات گویش‌ها با خط مرزهای زبانی نشان داده می‌شود. خط مرزهای همگویی دو یا چند ناحیه گویشی^۷ را از یکدیگر جدا می‌کند. کامری (۱۳۷۸: ۵۸) خط مرزهای زبانی را خطوطی می‌داند که روی نقشه، نمایش‌دهنده مکان جدایی قلمرو صورت یا تلفظ واژه‌ای از صورتی یا تلفظ دیگری از آن واژه است. وی عقیده دارد که این تفاوت‌ها گاهی اوقات بسیار تدریجی هستند.

۴- تحلیل داده‌ها

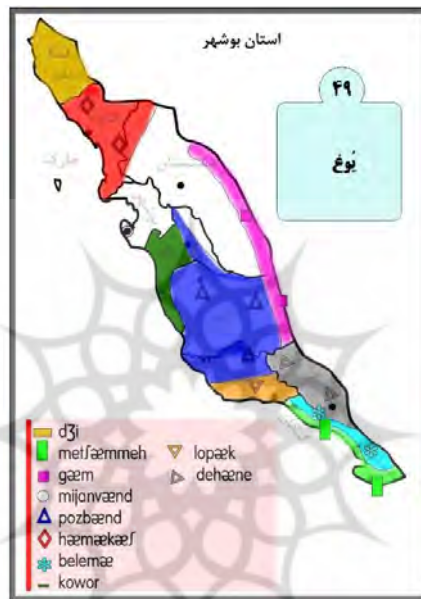
در این پژوهش، ابتدا طبق پرسش‌نامه اطلس زبانی ملی ایران با ۵۰۰ نفر از اهالی روستاهای استان بوشهر مصاحبه شد. صدای گویشوران ضبط و سپس مطابق حروف آوانویسی بین‌المللی (I.P.A) آوانویسی شد. در نهایت، تنوعات واژگانی و جمله‌ها استخراج و بر نقشه استان بوشهر به تصویر کشیده شد. برای ترسیم اطلس گویشی حدود ۵۰۰ روستای استان نخست از نقشه‌های بازنمودی که به تنوعات واژگانی توجه دارد استفاده شد، سپس با نقشه‌های تفسیری مرز همگویی و در پاره‌ای موارد مرز ناهمگویی واژگانی مشخص شد.

1. Dialect Maps
2. Dialect Atlases
3. Display
4. Interpretive
5. Kolp
6. Orton & Wright
7. Dialect Areas

۴-۱- نقشه‌های بازنمودی

در این قسمت نقشه‌های گرافیکی روستاهای استان بوشهر ارائه شده است. محل آبادی‌ها بر روی نقشه‌ها با در نظر گرفتن محدوده قرار گرفتن آنها دقیق درج شده است. استان بوشهر دارای تنوع گویشی فراوانی است و در آن به گویش‌های ترکی، عربی، بردخونی، بردستانی، دشتی، لری، جمی، ریزی، دشتستانی، تنگسیری، دلواری، بوشهری و فارسی محلی تکلم می‌شود. در این تحقیق تنوعات واژگانی حدود ۵۰۰ روستای بالای ۱۰ خانوار در ده شهرستان استان بوشهر بررسی شده است. این نقشه‌ها براساس پرسش‌نامه اطلس زبانی ایران (شامل ۱۰۵ واژه و ۳۶ جمله) ترسیم شده است:

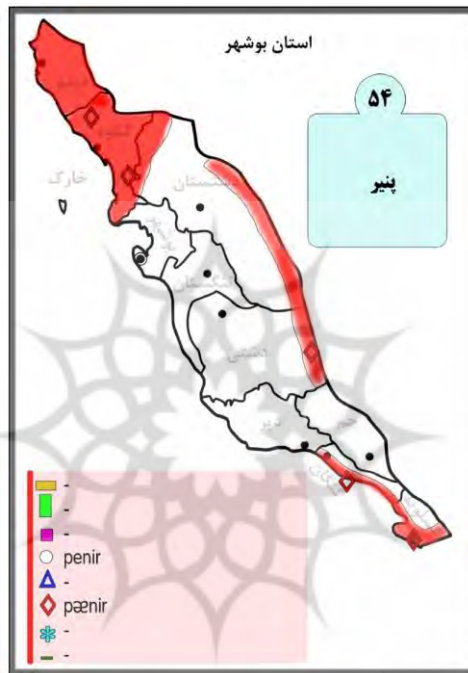
جدول ۱- بیشترین تنوع واژگانی

در جدول بالا بیشترین تنوع واژگانی در گویش‌های مناطق استان نمایش داده شده است و همان‌گونه که در جدول مشخص شده تعداد ۱۰ گونه واژگانی دیده می‌شود. در شمالی‌ترین شهرستان استان بوشهر، دیلم، معادل گویشی واژه «یوغ» /dʒi/ است؛ در حالی که در شهرستان گناوه و مناطق لرنشین شهرستان دشتستان و بوشهر «همکش» /hæmækæf/ رایج است. در وسیع‌ترین شهرستان استان بوشهر، دشتستان، «میانوند» /mijanvænd/ معادل

واژه یوغ است. در مناطق شرقی (ترک‌نشین) استان (پشت‌کوه دشتستان و دشت پلنگ دشتی)، «گم» /gæm/ به‌کار برده می‌شود. در مناطق مرکزی (شهرستان‌های تنگستان و دشتی و قسمتی از شهرستان دیر) معادل این واژه «پوزبند» /puzbænd/ است. در مناطق جنوبی (روستاهای فارس‌نشین شهرستان‌های کنگان و عسلویه) معادل این واژه «بلم» /belemæ/ است. در مناطق عرب‌نشین، «مچمه»^(۱) /metfæmmeh/ رواج دارد. در شهرستان جم معادل گویشی آن «دهنه» /dehæne/ است و در جنوب شهرستان دیر، /lopæk/. در مناطق ساحلی شهرستان تنگستان، معادل این واژه «گور» /kowor/ است که تا اندازه‌ای تحت‌تأثیر واژه /cover/ در زبان انگلیسی است.

جدول ۲- کمترین تنوع واژگانی

در جدول بالا، کمترین تنوع واژگانی در گویش‌های مناطق استان نمایش داده شده است. همان‌گونه که در جدول مشخص شده فقط ۲ گونه از واژه مدنظر (پنیر) دیده می‌شود. واژه

پنیر در مناطق لر، ترک و عرب‌نشین استان بوشهر /pænir/ تلفظ می‌شود که معادل واژه معیار زبان فارسی است؛ در حالی که در تمام شهرستان‌های استان بوشهر /penir/ رایج است.

جدول ۳- بیشترین تنوع در جمله‌های گویشی

در جدول بالا، بیشترین تنوع جمله‌ای در گویش‌های استان نمایش داده می‌شود. ۹ گونه در گویش‌ها دیده می‌شود. جمله معیار «آنها شام خوردند و رفتند.» (/?anha ?am xordænd væ) /ræftænd/، در روستاهای شهرستان‌های کنگان و عسلویه، به شکل /?una du?u ?om?e xærde ve ræfte/ کاربرد دارد که با رنگ نارنجی (جمله اول مندرج در جدول) نمایش داده شده است. در شهرستان جم، از اصل اقتصاد در زبان، کمتر استفاده می‌شود و در گفتار گویشوران واکه‌ها را به‌طور کامل تلفظ می‌کنند که در نقشه زبانی با رنگ خردلی (جمله دوم مندرج در جدول) مشخص شده است. کاربرد این جمله، در این منطقه به شکل /əuna ?am xærden ve ræften/ است. در مناطق عرب‌نشین شهرستان‌های کنگان و عسلویه، به‌صورت جمله سوم مندرج در جدول به‌کار می‌رود که گستره آن به رنگ سبز روشن، در جدول

مشخص است. در مناطق ترک‌نشین استان، این جمله در گونه زبانی مردمان، به صورت جمله چهارم مندرج در جدول فوق، کاربرد دارد که رنگ صورتی نمایانگر گستره آن است. در مناطق مرکزی دشتستان، شهرستان بوشهر و شمال شهرستان تنگستان، گونه زبانی مردمان این مناطق در مورد این جمله، جمله پنجم مندرج در جدول ۳ است که با رنگ سفید مشخص شده است. گونه کاربردی این جمله در مناطق شمالی شهرستان دشتی و مرکز این شهرستان، جمله ششم مندرج در جدول است که با رنگ سرمه‌ای قابل مشاهده است. در جنوب شهرستان دشتی و بخش شمالی شهرستان دیر (بخش بردخون) کاربرد این جمله، به صورت جمله هفتم مندرج در جدول است که با رنگ قرمز نمایش داده شده است. در بخش جنوبی شهرستان دیر، گویش بردستانی رواج دارد که با رنگ آبی نمایش داده شده است و همان‌طور که در جدول ۳ مشخص است، به صورت جمله نهم به کار می‌رود. در شمال استان بوشهر، شهرستان‌های دیلم و گناوه و روستاهای شمال شهرستان‌های دشتستان و بوشهر، جمله را به صورت / ungæla fom xærden vo ræften / استفاده می‌شود و در جدول به رنگ سبز تیره قابل مشاهده است.

جدول ۴- کمترین تنوع در جمله‌های گویشی

در جدول بالا کمترین تنوع جمله‌ای در گویش‌های مناطق استان نمایش داده شده است. ۵ گونه جمله در مناطق دیده می‌شود. جمله پرسشی «تو امروز به شهر می‌روی یا فردا؟» در مناطق عرب‌نشین شهرستان‌های کنگان و عسلویه به صورت جمله اول مندرج در جدول رواج دارد که با رنگ سبز روشن در جدول مشخص شده است. مردم مناطق ترک‌نشین استان بوشهر، این جمله را به صورت جمله دوم مندرج در جدول استفاده می‌کنند که با شکل مربع و به رنگ صورتی در جدول قابل مشاهده است. کاربرد این جمله در گفتار مردمان مناطقی از شهرستان‌های دشتستان، بوشهر، جم و روستاهای فارس‌نشین کنگان و عسلویه، در قالب جمله سوم صورت می‌گیرد که به شکل دایره و به رنگ سفید در جدول ۴ مشخص شده است. مردمان شهرستان‌های تنگستان، دشتی و دیر، جمله چهارم مشخص شده در جدول را به کار می‌برند. در مناطق لرنشین استان بوشهر (شمال استان)، جمله پنجم جدول، استفاده می‌شود که با رنگ سبز تیره، در جدول قابل رؤیت است.

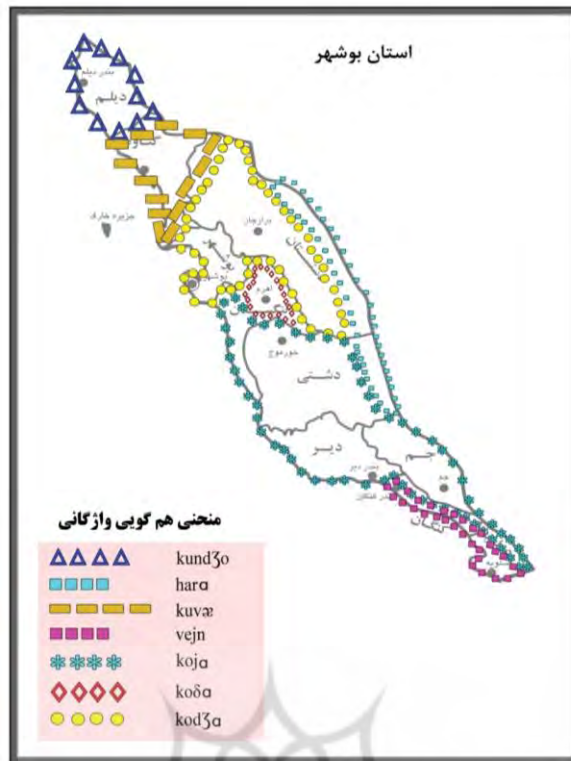
۴-۲- نقشه‌های تفسیری

در این بخش دو نوع نقشه تفسیری نشان داده شده است: نقشه‌های واگرایی و نقشه‌های همگرایی.

۴-۲-۱- نقشه واگرایی

برای ترسیم نقشه‌های واگرایی منطقه، ابتدا معادل واژگانی هر یک از گویش‌ها بر نقشه‌های جداگانه مشخص شد (واژگان با تنوع بیشتر انتخاب شد) و سپس نقشه‌های مزبور بر یک نقشه خام پیاده شد، نقشه به دست آمده واگرایی مرزهایی همگویی منطقه را درباره آن واژه نشان می‌دهد.

جدول ۵- نقشه واگرایی منحنی همگویی واژگانی گویش‌ها

در جدول مرزهای همگویی متنوع واژگانی در گویش‌ها دیده می‌شود. کاربرد واژه «کجا» در شمال استان بوشهر، در مناطق لرنشین شهرستان دیلم (/kundʒo/) نسبت به شهرستان گناوه (/kuvæ/) متفاوت است که به ترتیب با رنگ سرمه‌ای (مثلث) و خردلی (مستطیل) از همدیگر جدا شده‌اند. در مناطق ترک‌نشین، این واژه، به صورت /hara/ کاربرد دارد. مربع اول جدول که به رنگ آبی است، گستره کاربرد آن را نشان می‌دهد. در جنوب استان، بخش عرب‌نشین شهرستان‌های کنگان و عسلویه، کاربرد این واژه به صورت /vejn/ است که گستره آن با مربع دوم جدول و به رنگ صورتی، از مناطق فارس‌نشین جدا شده‌است. در بخش ساحلی شهرستان تنگستان، شهرستان‌های دشتی، دیر، جم و مناطق فارس‌نشین شهرستان‌های کنگان و عسلویه دارای بیشترین رمز همگویی واژگانی هستند، با کاربرد /kojɑ/ که با شکل هندسی گل و به رنگ آبی نمایش داده شده‌است. در مرکز استان، بخش مرکزی شهرستان تنگستان، کاربرد این واژه به صورت /koðɑ/ است که با شکل هندسی لوزی و با رنگ قرمز، در

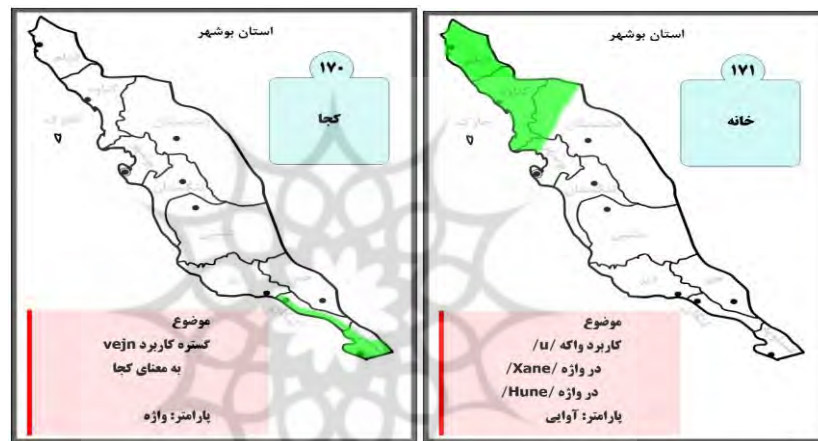
جدول قابل مشاهده است. در مناطق مرکزی استان بوشهر (شهرستان‌های دشتستان و بوشهر)، صورت استفاده شده این واژه /koda/ است که معادل فارسی معیار است که گستره آن با دایره‌های زرد رنگ مشخص شده است.

۴-۲-۲- نقشه همگرایی

جهت ترسیم نقشه‌های همگرایی ابتدا پارامترهای زبانی متفاوتی مانند واژگانی، صرفی، آوایی را انتخاب، و منحنی همگویی هر کدام را بر نقشه جداگانه درج کردیم. منحنی‌های به‌دست آمده از نقشه‌ها را بررسی و همگرایی مرزهای همگویی را نشان دادیم و به اختلاف محسوس در گفتار افراد در حدود ۵۰۰ روستای استان بوشهر دست یافتیم. در جدول ۶ گستره کاربرد واژه (کجا)، در جدول ۷ کاربرد واژه /u/ و در جدول ۸، کاربرد علامت جمع /a/ دیده می‌شود.

جدول ۷- کاربرد واژه /u/

جدول ۶- گستره کاربرد واژه «کجا»

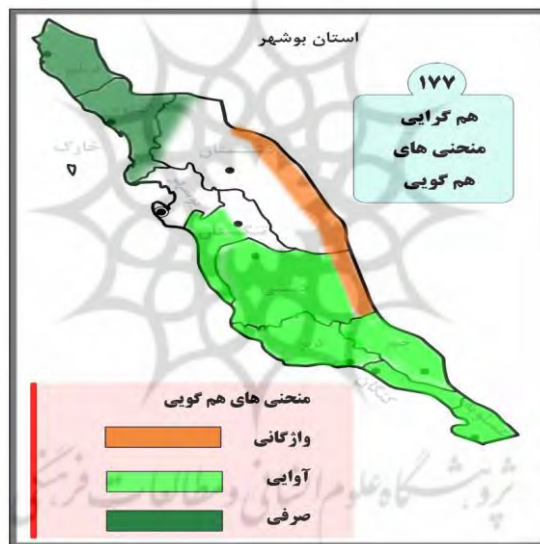
در جدول ۶، پارامتر واژه /vein/ به معنی «کجا» بر نقشه زبانی نمایش داده شده است. گستره کاربرد این واژه، منطقه عرب‌نشین شهرستان عسلویه است. در جدول ۷، به دامنه کاربرد واژه /u/ پرداخته شده است که یک پارامتر آوایی است. گستره کاربرد این واژه، شمال استان بوشهر (شهرستان‌های دیلم و گناوه) و روستاهای شمالی شهرستان‌های دشتستان و بوشهر است.

جدول ۸- کاربرد علامت جمع /h/

جدول ۸، به گستره کاربرد علامت جمع /h/ پرداخته‌است. این علامت پارامتر صرفی است. گستره کاربرد این واحد زبانی، شهرستان‌های تنگستان، دشتی، دیر، کنگان و جم است. نکته: علامت جمع در گویش‌های شمالی استان بوشهر (/æ/ & /gæ/) و در گویش‌های جنوبی استان /a/ است. در گویش بردستانی علامت جمع /kona/ است.

جدول ۹- نقشه همگرایی منحنی همگویی آوایی، صرفی (واژگانی) و نحوی گویش‌ها

در جدول ۹، نقشه همگرایی همگویی واژگانی در گونه‌های زبانی مناطق استان نمایش داده شده‌است و همان‌گونه که در جدول فوق مشخص شده، مرزهای همگویی متنوع آوایی، صرفی

و واژگانی در گویش‌ها دیده می‌شود. این جدول، گستره کاربرد منحنی‌های همگویی را در سه بخش (واژگانی با رنگ نارنجی، آوایی با رنگ سبز روشن و صرفی با رنگ سبز تیره) در یک نقشه زبانی به نمایش می‌گذارد که هر کدام با رنگ‌های مختلفی نمایش داده شده‌است.

۵- نتیجه‌گیری

در این پژوهش، اطلس زبانی حدود ۵۰۰ روستای استان بوشهر، ترسیم و مرز همگویی واژگانی آن مناطق مشخص گردید و واژگانی که بیشترین (واژه «یوغ» با ۱۰ تنوع) و کمترین (واژه «پنیر» با ۲ تنوع) گویشی را در میان گویش‌های استان بوشهر دارند، ترسیم شدند. در این پژوهش تنوعات گویشی هر واژه و جمله بر نقشه‌های استان بوشهر، به صورت گرافیکی و با رنگ‌های مختلف آمد و به پرسش‌های زیر پاسخ داده شد:

الف- گویش‌های شهرستان‌های استان بوشهر چه تأثیری از هم پذیرفته‌اند؟

استان بوشهر در جنوب غربی ایران واقع است و گویش بسیاری از روستاهای آن به سبب ارتباط کم با مناطق صنعتی و اقوام دیگر، کمتر دستخوش تغییر شده‌است. در شهرستان‌های مرکزی (دشتی و تنگستان) گویش‌های متنوعی رایج است که غالباً تحت تأثیر همدیگر قرار گرفته‌اند. از روستای «اشکالی» در شهرستان تنگستان تا شهر «بردستان» در شهرستان دیر، تفاوت گونه‌های زبانی با تنوعات نسبتاً برجسته دیده می‌شود. نکته اینکه، وجود صنایع گاز و پتروشیمی در جنوب استان بوشهر، ارتباط مردمان مناطق عسلویه و کنگان را با مهاجران از نقاط مختلف کشور سبب شده‌است و این ارتباط، تا حدی، گویش مردمان این مناطق را تحت تأثیر قرار داده‌است. نکته دیگر اینکه، گویش عربی در این مناطق، تحت تأثیر گویش‌ها و زبان‌های کارگران مهاجر قرار گرفته‌است. تنها در شرق استان، یعنی شرق شهرستان‌های دشتی و دشتستان، که گویش ترکی رواج دارد، گویش کمتر دستخوش تغییر شده‌است.

ب- چند گونه زبانی در استان بوشهر وجود دارد؟

استان بوشهر با وجود وسعت کم، دارای گونه‌های زبانی مختلفی مانند فارسی، ترکی و عربی است. زبان فارسی دارای تنوعات گویشی فراوان تری است. در روستاهای شمالی، به علت ارتباط با مناطق لرنشین استان‌های خوزستان و کهگیلویه و بویراحمد، گویش لری رایج است

و آن کمتر تحت تأثیر گویش‌های دیگر قرار گرفته است، مثل شهرستان‌های گناوه، دیلم و شمال شهرستان دشتستان و حتی روستاهای شمالی شهرستان بوشهر. در جنوب، در اکثر روستاهای شهرستان‌های کنگان و عسلویه، به دلیل ارتباط با کشورهای عربی، زبان عربی رایج است. در شرق استان بوشهر (شرق شهرستان‌های دشتی و دشتستان)، به دلیل اسکان عشایر، زبان ترکی قشقایی رایج است.

ج- تفاوت مرزهای جغرافیایی و زبانی چیست؟

مرزهای جغرافیایی همان مرزهای سیاسی است، اما مرزهای زبانی، مرزهای سیاسی را می‌شکند و ممکن است دو یا چند شهرستان مجاور با یک گویش و لهجه صحبت کنند؛ مثلاً گویش شهرستان‌های شمالی استان بوشهر (گناوه و دیلم و شمال شهرستان دشتستان) یکسان است، در حالی که در تقسیمات سیاسی، هر کدام از این روستاها متعلق به یک شهرستان هستند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد بیشترین تنوع واژگانی در نمونه واژگان «یوغ» و کمترین تنوع واژگانی در واژه «پنیر» وجود دارد. در نقشه‌های همگرایی نیز مشخص شد که همگویی واژگانی کمتری در شهرستان‌ها و مناطق استان وجود دارد و مطابق با نقشه‌های واگرایی، مرزهای زیادتری مشاهده می‌گردد.

پی‌نوشت

۱. با تأثیرپذیری از زبان فارسی، در گونه‌های عربی استان بوشهر واج «چ» /tʃ/ کاربرد دارد.

منابع

- ارانسکی، یوسیف، ام. ۱۳۸۶. *زبان‌های ایرانی*، ترجمه علی اشراف صادقی؛ تهران: سخن.
- الیاسی، محمود. ۱۳۹۱. «اطلس زبانی منطقه حدفاصل شهر تربت جام و شهر مشهد (بر پایه اطلس زبانی انگلستان)»، *همایش زبان‌ها و گویش‌های کویری ایران*، (۲۲): ۲۸ - ۴۶.
- پرمون، یدالله. ۱۳۸۵. *طرح ملی اطلس زبانی ایران*، تهران: پژوهشکده زبان و گویش سازمان میراث فرهنگی.
- جهانگیری، نادر. ۱۳۶۵. «لهجه‌شناسی و جغرافی»، *مجموعه مقالات سمینار جغرافی (۱)*، بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی.

- حاجیان، فرخ. ۱۳۸۱. بررسی توصیفی، تطبیقی و ریشه‌شناسی گویش دشتی، رساله دکتری فرهنگ و زبان‌های باستانی، دانشگاه تهران.
- حق‌شناس، علی‌محمد. ۱۳۷۰. *دستگاه‌های چندگانه مصوت در زبان فارسی، مقالات ادبی، زبان‌شناختی، تهران: نیلوفر.*
- حق‌شناس، علی‌محمد. ۱۳۸۰. *آواشناسی (فونیتیک)*، تهران: نقش جهان.
- رستم‌بیک‌تفرشی، آتوسا. ۱۳۹۵. «اطلس گویشی و اندازه‌گیری فاصله‌های گویشی در استان همدان»، *جستارهای زبانی*، (۱): ۵۹-۸۰.
- رستم‌بیک‌تفرشی، آتوسا. ۱۴۰۱. «تحلیل گویش‌سنجی اصطلاحات خویشاوندی در برخی استان‌های فارسی‌زبان ایران»، *زبان و زبان‌شناسی*، (۳۲): ۱۴۳-۱۷۰.
- رستم‌بیک‌تفرشی، آتوسا و احمد رضانی، ۱۳۹۶، «تعیین مرزهای زبانی: از اطلس گویشی تا گویش‌سنجی»، *زبان‌ها و گویش‌های ایرانی (ویژه‌نامه فرهنگستان)*، (۸): ۱۶۲-۱۳۷.
- زارعی، ماشاءالله. ۱۳۸۸. بررسی آواشناختی اطلس گویش‌های شهرستان دیر، پایان‌نامه کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه علوم و تحقیقات فارس.
- سامارین، ویلیام، ج. ۱۳۸۹. *زبان‌شناسی عملی: راهنمای بررسی گویش‌ها*، ترجمه لطیف عطاری، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- سپنتا، ساسان. ۱۳۷۷. *آواشناسی فیزیکی زبان فارسی*، اصفهان: گلها.
- عاملی، اله کرم. ۱۳۹۰. *اطلس زبانی گویش‌های منطقه سعدآباد و تعیین مرزهمگویی واژگانی*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه علوم و تحقیقات فارس.
- عاملی و همکاران. ۱۴۰۱. «مطابقه در گویش بردخونی»، *جستارهای زبانی*، (مقاله‌های آماده انتشار).
- قسمت‌پور، بهروز و همکاران. ۱۳۹۹. «گویش‌سنجی رایانشی تنوعات زبان گونه‌های تالشی در کرانه جنوب باختری دریای خزر»، *علم زبان*، (۱۲): ۱۵۵-۱۸۹.
- کامری، برنارد. ۱۳۷۸. *اطلس زبان‌ها*، ترجمه ارسلان گلفام؛ تهران: دانشگاه تهران.
- مشکوه‌الدینی، مهدی. ۱۳۸۴. *ساخت آوایی زبان*، مشهد: دانشگاه فردوسی.
- نجفیان، آرزو و همکاران. ۱۳۹۳. «اطلس گویشی و گویش‌سنجی کرانه جنوب شرقی دریای مازندران به روش بسامد واکه»، *زبان‌شناسی و گویش‌های خراسان*، (۱۱): ۷۹-۹۸.
- Blench R. The linguistic geography of Nigeria and its implications for prehistory. Sheffield University on Nigerian Prehistory; 2009.
- Brewer W. AE. Mapping Taiwanese. Institute of Linguistics. Academia Sinica. Taiwan; 2008.
- Carr Ph. Modern linguistic Phonology. Palgrave publications; 2006.
- Chambers J. Trudgil K. *Dialectology*. Cambridge: Cambridge University Press; 2004.

- Johanson L. Discoveries on the Turkic Linguistic Map. Swedish Research institute in Istanbul/ Turkey; 2001.
- Kurath H. A Word Geography of the Eastern United States. Ann Arbor: University of Michigan Press; 1949.
- Orton, H. Sanderson S. Widdowson J. The Linguistic Atlas of England. 2nd edition. Routledge; 1978.
- Seguy J. La dialectometriedansl atlas Linguistique de Gas conge. Revue de Linguistique Romance; 1973: 37,1-24.
- Trask R. L. Language and linguistics: The key concepts. 2nd edition. London: Routledge; 2007.

روش استناد به این مقاله:

عاملی، اله کرم؛ ربیع، علی. و باباسالاری، زهرا. اطلس زبانی استان بوشهر و تعیین مرز همگویی واژگانی، زبان فارسی و گویش‌های ایرانی، ۱۴۰۱؛ ۲(۱۴): ۱۳۷-۱۵۵. DOI:10.22124/plid.2023.22717.1612

Copyright:

Copyright for this article is retained by the author(s), with first publication rights granted to *Zaban Farsi va Guyeshhay Irani (Persian Language and Iranian Dialects)*. This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided that the original work is properly cited.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی